Mer om gruppa $O(3)$

Husk Den Euklidske gruppa $E(n)$ består av alle isometrier $\mathbb{R}^n \to \mathbb{R}^n$.

Teorem Enhver endelig undergruppe G av $E(n)$ har et fikspunkt.

Bevis: Sett $n = |G|$ og velg $p \in \mathbb{R}^n$.

Vi vil vise at

$$q = \frac{1}{n} \sum_{g \in G} g(p)$$

er et fikspunkt for G. La $h \in G$.

Vi kan skrive

$$h(x) = Ax + v, \qquad (x \in \mathbb{R}^n)$$

hvor $A \in O(n)$ og $v \in \mathbb{R}^n$. Da er

$$h(q) = \frac{1}{n} \sum_{g \in G} Ag(p) + v$$

$$= \frac{1}{n} \sum_{g \in G} \left(Ag(p) + v \right)$$

$$= \frac{1}{n} \sum_{g \in G} (hg)(p)$$

$$= \frac{1}{n} \sum_{g \in G} g(p)$$

$$= q. \quad //$$

<u>Anvendelse</u>: Anta $q \in \mathbb{R}^n$ er et fikspunkt for $Sym(F)$, $F \subset \mathbb{R}^n$, og sett

$$F' = F - q = \{ x - q \mid x \in F \}.$$

Da er $\mathrm{Sym}(F') \cong \mathrm{Sym}(F)$, og O er et fikspunkt for F'. Altså består $\mathrm{Sym}(F')$ kun av punktsymmetrier og kan derfor identifiseres med en undergruppe av $O(n)$.

<u>Husk</u>: En punktsymmetri har formen

$$m(x) = Ax, \quad \text{hvor } A \in O(n).$$

<u>Teorem</u> De endelige undergruppene av $SO(3)$ er opp til isomorfi som følger:

(i) De sykliske gruppene C_n, $n \geq 1$.

(ii) Diedergruppene D_n, $n \geq 2$.

(iii) Tetraedergruppa $\mathbb{T}$

(iv) Oktaedergruppa $\mathbb{O}$

(v) Ikosaedergruppa $\mathbb{I}$.

Bevis: Utelatt. //

Beskrivelse av gruppene:

1

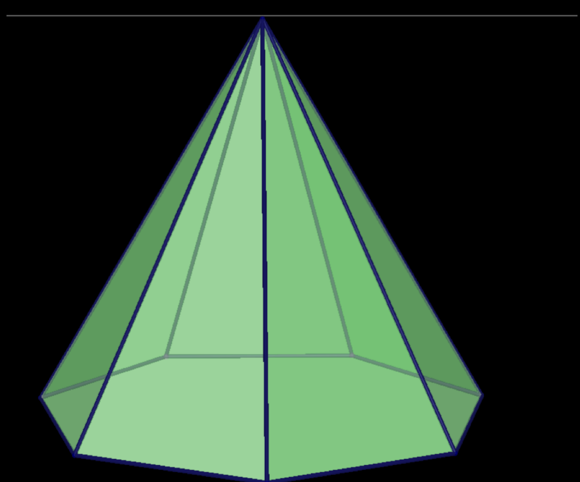

K_n = pyramide (eller kjegle) over et regulært n-kantet polygon i xy-planet, og med over hjørne på z-aksen.

$$\mathrm{Sym}_0(K_n) = \left\{ \begin{pmatrix} \cos\frac{2\pi k}{n} & -\sin\frac{2\pi k}{n} & 0 \\ \sin\frac{2\pi k}{n} & \cos\frac{2\pi k}{n} & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \,\middle|\, k = 0, \dots, n-1 \right\}$$

Dette er en syklisk gruppe som vi kan identifisere med C_n.

2

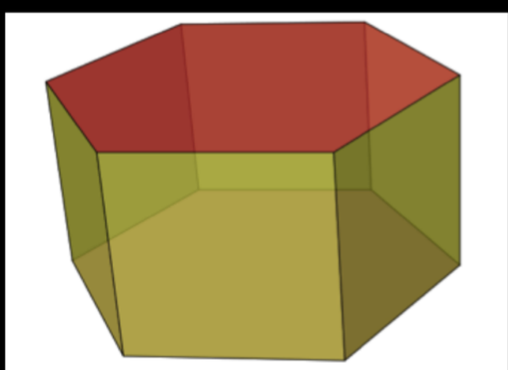

P_n = prisme over regulært n-kantet polygon L_n i xy-planet og med sentrum i origo.

$$\mathrm{Sym}_0(P_n) \xrightarrow{\cong} \mathrm{Sym}(L_n) = D_n.$$

De orienteringsreverserende isometriene av L_n svarer til rotasjoner av P_n om en akse i xy-planet gjennom O og med vinkel π.

3

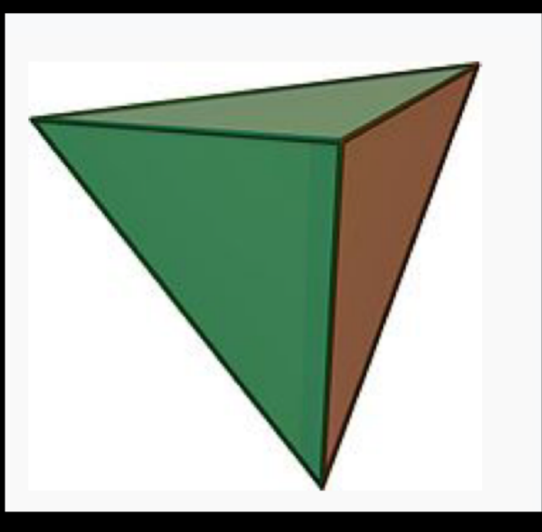

Δ_4 = $\underbrace{\text{regulært}}_{\text{alle sidene er regulære polygoner.}}$ tetraeder

4 sider, 6 kanter, 4 hjørner.

Tetraedergruppa $\mathbb{T} = \mathrm{Sym}_0(\Delta_4)$.

(4)

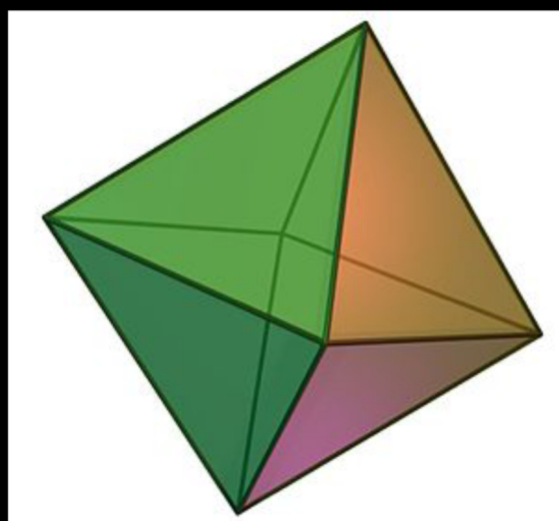

Δ_8 = regulært oktaeder

8 sider, 12 kanter, 6 hjørner.

Oktaedergruppa $O = \mathrm{Sym}(\Delta_8)$.

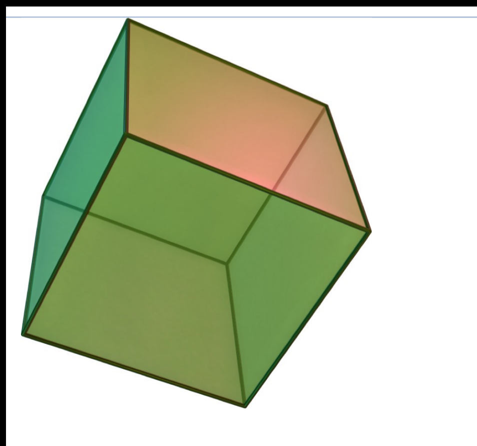

$\square_6$ = regulært heksaeder (= kube)

6 sider, 12 kanter, 8 hjørner.

Δ_8 og $\square_6$ er duale polyedre, dvs. midtpunktene i sidene til Δ_8 danner hjørnene i $\square_6$, og omvendt.

$\Rightarrow \mathrm{Sym}_0(\Delta_8) = \mathrm{Sym}(\square_6)$.

5

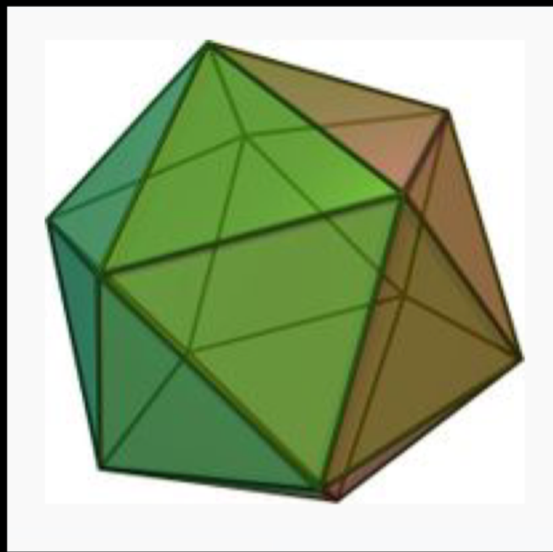

Δ_{20} = regulært ikosaeder

20 sider, 30 kanter, 12 hjørner.

Ikosaedergruppa $\mathbb{I} = \mathrm{Sym}_0(\Delta_{20})$

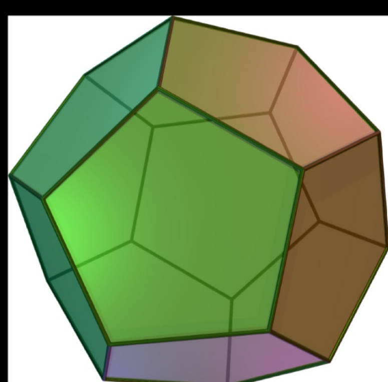

$\pentagon_{12}$ = regulært dodekaeder.

12 sider,

$$\frac{12 \cdot 5}{2} = 30 \text{ kanter.}$$

$$\frac{12 \cdot 5}{3} = 20 \text{ hjørner.}$$

Δ_{20} og $\pentagon_{12}$ er duale polyedre og har derfor samme symmetrigruppe.

<u>Eulers polyedersetning</u>

Hvis et regulært polyeder har

S sider, K kanter, H hjørner,

så er

$$H - K + S = 2.$$

Eks: Dodekaeder:

$$H - K + S = 20 - 30 + 12 = 2.$$

Teorem Hvis et regulært polyeder P har n k-kantede sider, så er

$$|\mathrm{Sym}_0(P)| = nk.$$